

Sygnatura akt I ACa 251/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2020 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Sędzia Leon Miroszewski (przewodniczący)

Sędzia Halina Zarzeczna

Sędzia Krzysztof Górski

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2020 w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa B. C.

przeciwko A. Z. (1)

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 25 stycznia 2019 roku, sygnatura akt I C 723/18

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4.050,00 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Halina Zarzeczna Leon Miroszewski Krzysztof Górski

Sygnatura akt I ACa 251/19

UZASADNIENIE

Pozwem z 21 maja 2018 roku powódka B. C. wniosła przeciwko A. Z. (1) o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z 19 maja 2017 roku w sprawie II Ca 1557/16, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego w Goleniowie z 19 kwietnia 2018 roku w zakresie pkt 1 lit. b w/w postanowienia Sądu Okręgowego w S., zasądającego od B. C. na rzecz A. Z. (1) 89.935,94 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 21 listopada 2017 roku.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że zobowiązanie dochodzone przez pozwanego wygasło w skutek dokonania potrącenia wierzytelności nabytych przez powódkę przysługujących od pozwanego na rzecz: Przedsiębiorstwa Handlowego (...) S.A. z siedzibą w S. w kwocie 9 524,75 zł, F. S. w kwocie 76 926,93 zł, M. C. w kwocie 2 784,22 zł, oraz wierzytelności przysługujących powódce: w kwocie 199,99 zł zgodnie z tytułem II W 828/15, w kwocie 500 zł zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Goleniowie z 14 września 2016 roku - łącznie 89.935,94 złotych.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniosł o oddalenie powództwa podnosząc nieskuteczność oświadczeń o potrąceniu wierzytelności, na które w pozwie powołuje się powódka, a to z uwagi na kierowanie oświadczeń na nieprawidłowy

adres. Co do wierzytelności przysługującej Przedsiębiorstwu Handlowemu (...) S.A. w S. podniósł, że wierzytelność ta w równym stopniu obciąża obu byłych małżonków, albowiem powstała w trakcie trwania związku małżeńskiego i dotyczyła zwykłych potrzeb rodziny. Potrącenie wierzytelności przysługującej F. S. zdaniem pozwanego jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Nadto, wskazał, że wierzytelność przysługująca powódce na mocy orzeczenia Sądu Rejonowego w Goleniowie nie istnieje. W ocenie pozwanego, wierzytelność M. C. jako należność alimentacyjna jest niezbywalna a potrącenie jej jest sprzeczne z prawem i zasadami współżycia społecznego.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 25 stycznia 2019 r., wydanym w sprawie I C 723/18, pozbawiono tytuł wykonawczy w postaci postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z 19 maja 2017 roku w sprawie II Ca 1557/16 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego w Goleniowie z 19 kwietnia 2018 roku wykonalności w zakresie pkt 1 lit. b ww. postanowienia, a zasądającego od powódki B. C. na rzecz pozwanego A. Z. (1) 89 935,94 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 21 listopada 2017 roku (pkt I), zasądono od pozwanego na rzecz powódki 5 417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II). Nadto, odstąpiono od obciążania pozwanego kosztami sądowymi należnymi Skarbowi Państwa (pkt III).

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy poprzedził poczynieniem ustaleń faktycznych, w których wskazał, że w korespondencji kierowanej do sądu oraz organu egzekucyjnego pozwany A. Z. (1) podawał swój adres G. ul. (...). Jego pełnomocnik wskazywał adres kancelarii przy ulicy (...) w S.. Mieszkanie w G. przy ul. (...) nie jest własnością pozwanego, lecz jego aktualnej żony.

Prawomocnym postanowieniem z 19 maja 2017 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie dokonał podziału wspólnego majątku stron, byłych małżonków, zasądając od powódki na rzecz pozwanego 89 935,94 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 20 listopada 2017 roku. Orzeczenie zapadło na skutek apelacji B. C. od postanowienia Sądu Rejonowego w Goleniowie w sprawie I Ns 378/14 z 14 września 2016 roku.

Na podstawie tytułu wykonawczego Sądu Okręgowego w Szczecinie II Ca 1557/16, z 19 maja 2017 roku, któremu Sąd 19 kwietnia 2018 roku nadał klauzulę wykonalności wierzyciel A. Z. (1) wszczął przeciwko powódce postępowanie egzekucyjne.

W dniu 6 listopada 2017 roku powódka zawarła umowę przelewu wierzytelności przysługującej F. S. od A. Z. (1) w kwocie 76 926, 93 zł. Wierzytelność tę nabyła za kwotę 60 000zł.

W dniu 11 listopada 2017 roku powódka zawarła ze swoim synem M. C. umowę przelewu wierzytelności wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 17 grudnia 2013 roku w sprawie X RC 1481/13 w kwocie 2 784,22 zł, stanowiącą należność alimentacyjną za okres od stycznia do grudnia 2015 roku.

W dniu 15 listopada 2017 roku powódka zawarła umowę przelewu wierzytelności w kwocie 9 524,75 zł przysługującą Przedsiębiorstwu Handlowemu (...) S.A. wynikającą z nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z 30.10.2013 roku.

Wyrokiem nakazowym z 4 września 2015 roku w sprawie II W 828/15 Sądu Rejonowego w Goleniowie zasądono od pozwanego na rzecz powódki 199 złotych.

Zgodnie z postanowieniem z 14 września 2016 roku w sprawie I Ns 378/14 powódce od pozwanego przysługiwała kwota 500 zł tytułem zwrotu części opłaty sądowej.

Pismami z 16 listopada 2017 roku i 24 listopada 2017 roku powódka złożyła pozwanemu oświadczenie o potrąceniu wymienionych wierzytelności z wierzytelnością pozwanego wynikającą z wskazanego wyżej tytułu wykonawczego przeciwko powódce. Pisma skierowano na adres pełnomocnika pozwanego oraz na znany powódce adres pozwanego. Pismem z 24 listopada 2017 roku wierzyciel F. S. powiadomił pozwanego o przelewie wierzytelności.

Na gruncie powyższych ustaleń faktycznych oraz przy zastosowaniu przepisów art. 498 k.c. i nast. oraz art. 509 k.c. Sąd I instancji doszedł do przekonania, iż wytoczone powództwo jest zasadne.

Sąd Okręgowy odnosząc się do zarzutu skierowania oświadczenia o potrąceniu na niewłaściwy adres zwrócił uwagę, że w postępowaniu egzekucyjnym toczącym się z wniosku pozwanego A. Z. (1) sam wierzyciel wskazał swój adres ul. (...) w G.; we wniosku o uzasadnienie orzeczenia sporządzonym własnoręcznie przez A. Z. (1), ten ostatni jako swój adres podał adres kwiaciarni. Nadto, zauważono, że postanowienie o stwierdzeniu niewłaściwości w niniejszej sprawie zostało odebrane przez pozwanego pod adresem ul. (...)w G.. Przesyłkę odebrał upoważniony pracownik M. Z.. Postanowienie o zabezpieczeniu powództwa w niniejszej sprawie zostało odebrane pod adresem ul. (...) w G.. Przesyłkę odebrał dorosły domownik A. Z. (2). Na gruncie powyższych okoliczności Sąd Okręgowy stwierdził, że skoro do pozwanego dotarły postanowienia Sądu na kwestionowane przez pozwanego adresy, to bez przeszkód możliwy był również odbiór korespondencji strony powodowej zawierającej oświadczenie o potrąceniu. Powódka, zdaniem Sądu Okręgowego dołożyła najwyższej staranności, wysyłając oświadczenie na wszystkie znane jej adresy. Sam pozwany wskazywał w korespondencji z sądem i komornikiem adres kwiaciarni. Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu, doręczenie oświadczenia o potrąceniu wierzytelności było skuteczne. Powyższe zapatrywanie Sąd Okręgowy oparł na ugruntowanym stanowisku judykatury.

Dokonując oceny istnienia poszczególnych wierzytelności przedstawionych do potrącenia Sąd I instancji w pierwszej kolejności wskazał, że wierzytelność nabyta od Przedsiębiorstwa Handlowego (...) S. A. z siedzibą w S. (w kwocie 9.524,75 złotych) znajduje potwierdzenie w nakazie zapłaty, umowie, deklaracji i potwierdzeniu przelewu. Sąd ten stwierdził, że wbrew stanowisku pozwanego nie jest to wierzytelność obciążająca również powódkę, nakaz zapłaty dotyczy tylko pozwanego, a sam fakt, że wierzytelność powstała w trakcie trwania małżeństwa nie świadczy o tym, że została ona przeznaczona na zaspokojenie zwykłych potrzeb rodziny. Jak wskazał Sąd Okręgowy, pozwany poza swoim twierdzeniem nie przedstawił żadnych dowodów potwierdzających wskazany przez niego stan rzeczy, zaś powódka stanowczo zaprzeczała, by zobowiązanie pozwanego wynikało z innych podstaw, niż jego działalność gospodarcza. Zdaniem Sądu, nie można utożsamiać zaciągania zobowiązań, których konieczność wynikała z prowadzonej działalności gospodarczej z zobowiązaniami zacięganymi w zwykłych sprawach rodziny. De lege lata przedsiębiorstwem wchodzącym w skład majątku wspólnego zarządza samodzielnie małżonek prowadzący działalność gospodarczą (art. 36 § 3 k.r.o.).

Odnosząc się do wierzytelności nabytej od F. S. (w kwocie 76.926,93 złotych) Sąd Okręgowy wskazał, że znajduje potwierdzenie w nakazie zapłaty, umowie sprzedaży, deklaracji i potwierdzenia przelewu. Sąd ten nie zgodził się ze stanowiskiem pozwanego, że potrącenie tej wierzytelności jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Sąd Okręgowy wskazał, że wierzytelności w kwotach 199 złotych oraz 500 złotych, nie były przez pozwanego kwestionowane, a nadto wynikają one z tytułów egzekucyjnych wskazanych przez powódkę.

Co do wierzytelności nabytej od M. C. (w kwocie 2.784,22 złotych dotycząca alimentów za okres od stycznia 2014 do grudnia 2015 roku) Sąd Okręgowy stwierdził, że pozwany zalegał z płatnościami alimentacyjnymi na rzecz syna i ciężar utrzymania rodziny w tamtym okresie spadł na nią. Zdaniem tego Sądu w tej konkretnej sprawie można uznać, że dokonanie przelewu było możliwe i nie było sprzeczne z prawem ani z zasadami współżycia społecznego. Sąd ten zaakcentował, że uprawniony do alimentacji jest pełnoletni, a skoro ojciec nie wywiązywał się ze swojego zobowiązania, nie było przeszkód w dysponowaniu wierzytelnością przez uprawnionego.

Na koniec Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że powódka wobec zarzutu pozwanego o braku środków na zakup wierzytelności, dowodami w postaci oświadczenia o przyjęciu spadku, kserokopii dowodu rejestracyjnego, oświadczenia B. U. i swoimi zeznaniami na temat finansowej pomocy rodziny, wykazała źródło pozyskania środków na wykup wierzytelności przeznaczonych ostatecznie na wywiązanie się ze zobowiązania wynikającego z orzeczenia sądu w sprawie II Ca 1557/16.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z przepisem art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając orzeczenie w całości. Jednocześnie, zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucił:

- nierozpoznanie istoty sprawy poprzez zaniechanie dostatecznego rozpoznania zarzutu pozwanego co do sprzeczności z zasadami współżycia społecznego dochodzonego roszczenia w całości, bowiem Sąd ograniczył swoje wywody i postępowanie dowodowe głównie do kwestii zbadania skuteczności złożenia przez powódkę oświadczenia o potrąceniu wierzytelności oraz na ustaleniu obecnej sytuacji majątkowej obu stron, a nadto Sąd nie zagłębiał się w zbadanie zasadności kwoty nabytych przez pozwaną wierzytelności przysługujących innym podmiotom wobec pozwanego A. Z. (1) a które odbiegają od tytułów egzekucyjnych,

zaś na wypadek nieuwzględnienia powyższego zarzutu naruszenie:

- art. 212 §1 k.p.c. poprzez zaniechanie przez przewodniczącego zadawania pytań pozwanemu w celu wyjaśnienia istotnych okoliczności spornych w sprawie, tj., co do ustalenia faktycznego miejsca zamieszkania powoda w dacie składania przez powódkę oświadczeń o potrąceniu; na jakiej podstawie powód wnosił uznanie dochodzonego powództwa za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, co doprowadziło do błędnego przyjęcia ustaleń faktycznych,

- art. 232 zd. 2 k.p.c. polegające na zaniechaniu przeprowadzenia przez Sąd z urzędu dowodu z wyciągu z rachunków bankowych powódki za okres poprzedzający nabycie wierzytelności przeciwko pozwanemu pomimo niewyjaśnienia przez powódkę pełnego pochodzenia środków na zakup tych wierzytelności, jak również mimo zarządzenia dochodzenia co do rzeczywistego stanu majątkowego powódki, co miało wpływ na ustalenie stanu faktycznego sprawy,

- art. 233 §1 k.p.c. polegające na dokonaniu rażąco dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego: w tym umów przelewu wierzytelności oraz nakazów zapłaty wydanych na rzecz cedentów i wynikających z tych dokumentów roszczeń i ich wysokości przysługujących cedentom co doprowadziło do błędnego przyjęcia przez Sąd, że powódka przedstawiła do potrącenia pozwanemu wierzytelności równe tej dochodzonej przez powoda; nadto Sąd błędnie dokonał oceny możliwości finansowych powódki co do posiadania wystarczających środków na zakup wierzytelności pozwanego i błędnie przyjął, że pochodzenie tych środków zostało wykazane,

- art. 328 §2 k.p.c. poprzez całkowite pominięcie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia wskazania podstaw prawnych wyroku dotyczących uwzględnienia wniesienia pozwu przeciwegzekucyjnego, gdyż Sąd nawet jednym zdaniem nie wyjaśnia która z przesłanek materialnych powództwa z art. 840 k.p.c. wniesionego w niniejszej sprawie ziściła się w przedmiotowym stanie faktycznym, co uniemożliwia dokonanie właściwej kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia,

- art. 509 k.c. w zw. z art. 498 k.c. polegające na błędnej wykładni przepisu dotyczącego cesji wierzytelności oraz potrącenia poprzez uznanie przez Sąd, że w realiach przedmiotowej sprawy dopuszczalne było zbycie przez M. C. na rzecz powódki zaległości alimentacyjnej przysługującej mu od pozwanego oraz przedstawienie teźże wierzytelności do potrącenia, podczas gdy stanowisko przeważające w orzecznictwie i doktrynie wskazuje na niedopuszczalność przelewu wierzytelności alimentacyjnej co skutkuje teź nieskutecznością potrącenia oraz powództwa w tym zakresie.

Uwzględniając powyższe apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji wraz z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego, ewentualnie, w razie nieuwzględnienia zarzutu nierozpoznanie istoty sprawy – wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez: oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powódki na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych, obciążenie powódki kosztami sądowymi należnymi Skarbowi Państwa. Dodatkowe wnioski apelacji.

Nadto, skarżący wniósł o zobowiązanie powódki do przedłożenia wyciągu ze wszystkich rachunków bankowych za okres 6 miesięcy poprzedzający wykupienie wierzytelności przysługujących przeciw pozwanemu, tj. za okres od maja do listopada 2017 r. a następnie dopuszczenie dowodu z tych dokumentów - na okoliczność: ustalenia pochodzenia środków które powódka miała przeznaczyć na wykupienie wierzytelności pozwanego. Wskazał przy tym,

że konieczność zgłoszenia ww. dowodu powstała dopiero na tym etapie postępowania, gdyż dotychczas przedstawione przez powódkę dowody w połączeniu z jej przesłuchaniem na rozprawie poprzedzającej zamknięcie rozprawy poddają w wątpliwość w szczególności to czy powódka była w stanie uzbierać kwotę 60.000 złotych na zakup wierzytelności od F. S..

Dodatkowo pozwany wniósł o dopuszczenie dowodu z dokumentu - wniosku o wszczęcie egzekucji z dnia 13.02.2014 r. - na okoliczność: znanego pozwanej przed wytoczeniem niniejszego powództwa adresu zamieszkania powoda zgłoszonego w celu wszczęcia egzekucji alimentów. Jak wskazał apelujący, przeprowadzenie tego dowodu dopiero na etapie postępowania odwoławczego stało się konieczne wobec odmowy dania wiary zeznaniom powoda przez Sąd I instancji co do tego, że powódce dobrze znany był adres pozwanego lecz celowo oświadczenia o potrąceniu kierowała na inne adresy.

Natomiast w piśmie z dnia 29 maja 2020 r. apelujący wniósł o dopuszczenie dowodu z dokumentu w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 22 stycznia 2020 r. z uzasadnieniem na wykazanie sprzeczności z zasadami współzycia społecznego powództwa, nielojalnej postawy powódki, doprowadzenia do postawienia pozwanego w stan oskarżenia.

Powódka odpowiadając na apelację pozwanego wniosła o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Zagadnieniami niniejszej sprawy jest skuteczność i dopuszczalność potrącenia, na które powołała się w pozwie powódka domagając się pozbawienia tytułu wykonawczego dysponowanego przez pozwanego wykonalności.

W celu ustalenia stanu faktycznego sprawy Sąd Okręgowy prawidłowo zgromadził w sprawie materiał dowodowy, a następnie w sposób niewadliwy dokonał jego oceny. W konsekwencji ustalił stan faktyczny, odpowiadający treści tych dowodów. Tym samym Sąd Apelacyjny przyjął go za własny uznając, że gdy sąd odwoławczy orzeka na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu w pierwszej instancji nie musi powtarzać dokonanych ustaleń (por. np. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 1935 r., C III 680/34. Zb. Urz. 1936, poz. 379, z dnia 14 lutego 1938 r., C II 21172/37 Przegląd Sądowy 1938, poz. 380 i z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, nr 4, poz. 83).

Nie budzi w orzecznictwie wątpliwości, że obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.), oznacza związanie sądu odwoławczego zarzutami prawa procesowego (tak Sąd Najwyższy min. w uchwale składu 7 sędziów z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55), za wyjątkiem oczywiście tego rodzaju naruszeń, które skutkują nieważnością postępowania. Sąd Apelacyjny nie dostrzegł ich wystąpienia w niniejszej sprawie.

Z uwagi jednak na konstrukcję apelacji, w pierwszej kolejności rozważyć należy zasadność zarzutu nierozpoznania istoty sprawy, który został oparty na stanowisku, że Sąd Okręgowy nie odniósł się do zarzutu sprzeczności powództwa z zasadami współzycia społecznego. Interpretując bliżej stanowisko procesowe pozwanego należy stwierdzić, że podstawy do oddalenia powództwa upatrywał on nie tyle w sprzeczności samego powództwa z zasadami współzycia społecznego, co w sprzeczności czynności potrącenia z owymi zasadami. Skarżący jednak nie zauważył, że do tej kwestii odniósł się Sąd I instancji. Przedstawił ten Sąd rozważania odnoszące się do wszystkich zarzutów pozwanego co do poszczególnych wierzytelności będących przedmiotem potrącenia przez powódkę.

Uzupełniając wywód Sądu I instancji w spornym zakresie pierwszorzędnie odnieść się do wykładni przepisu art. 5 k.c., która rzutuje na sposób oceny okoliczności sprawy pod kątem zastosowania zasad współzycia społecznego. Klauzula generalna zawarta w tym przepisie odnosi się do sytuacji wyjątkowych, a więc takich, w których korzystanie z prawa podmiotowego jest sprzeczne z podstawowymi normami społecznymi. Klauzula ta ma na celu zapobieganie stosowaniu prawa w sposób schematyczny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 roku, II CSK 831/14), jednak podniesienie odnoszącego się do niej zarzutu nie może skutecznie sprowadzać się do

argumentów, które kwestionują sposób uregulowania zobowiązań wzajemnych przez osobę, która na dokonanie takiego uregulowania wskazuje. Pozwany skoncentrował się na twierdzeniach dotyczących okoliczności w jakich powstały wierzytelności powódki, w tym podkreślania faktu celu ich nabywania przez powódkę. Nie negując powyższego należy stwierdzić, że powódka miała prawo skorzystać z możliwości zaspokojenia wierzytelności pozwanego poprzez potrącenie wierzytelności własnych. Potrącenie ma funkcję zapłaty, a więc co do zasady jego dokonanie nie ma odmiennych skutków od zapłaty poprzez przekazanie pieniędzy.

Jak widać, nabycie przez powódkę wierzytelności z zamiarem ich następnego potrącenia z wierzytelnością pozwanego pozostaje poza zakresem znaczeniowym omawianego przepisu. Istotą jego stosowania jest wyłącznie weryfikacja skutków wykonania przez powódkę orzeczenia na rzecz pozwanego, do czego niezbędne jest uprzednie ustalenie, że prawotwórcze przesłanki tego wykonania zaistniały. Innymi słowy, badaniu w tym zakresie podlegają wyłącznie okoliczności dotyczące konsekwencji wykonania takiego orzeczenia, tymczasem jakichkolwiek istotnych faktów, które mogłyby podlegać ocenie na tak zdefiniowanej podstawie prawnej, pozwany nie przedstawił. Nie przedstawił zatem żadnych okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie, że wykonanie orzeczenia zapadłego wcześniej na rzecz pozwanego w jakikolwiek sposób będzie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Niezależnie od powyższego, istnienie wierzytelności objętych potrąceniem przez powódkę, nie budzi żadnych wątpliwości. Nie może naruszać zasad współżycia społecznego to, że to powódka dokonuje ich potrącenia, a więc realizuje w tym aspekcie funkcję egzekucyjną, która przecież przysługiwałaby poprzednim wierzycielom, a nie ci wierzyciele.

Powyższe wnioski odnieść również należy do stanowiska zaprezentowanego w postępowaniu apelacyjnym, zgodnie z którym sprzeczność dochodzonego roszczenia z zasadami współżycia społecznego miałyby wynikać z faktu doprowadzenia działaniami powódki do postawienia pozwanego w stan oskarżenia przed sądem (a to wobec dysponowania środkami pieniężnymi należącymi do klientów pozwanego). Zdaniem Sądu Apelacyjnego brak jest jakiegokolwiek związku pomiędzy wskazanym faktem, a ewentualną sprzecznością dochodzonego roszczenia z zasadami współżycia społecznego.

Rozstrzygając po stwierdzeniu bezzasadności zarzutu pozwanego nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd I instancji o pozostałych zarzutach skarżącego, należy w pierwszej kolejności przejść do zarzutów procesowych.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia normy art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej oceny dowodów z dokumentów w postaci umów przelewów oraz nakazów zapłaty należy zauważyć, że zarzut ten wskazuje na przyjęcie przez skarżącego odmiennych ustaleń faktycznych, niż przyjęte przez Sąd Okręgowy. Nie jest to wystarczającym uzasadnieniem zarzutu naruszenia normy art. 233 § 1 k.p.c. Skarżący ma obowiązek wskazania naruszenia przez sąd paradygmatu oceny wynikającego z art. 233 § 1 k.p.c., a zatem wykazania, że sąd wywiódł z materiału procesowego wnioski sprzeczne z zasadami logiki lub doświadczenia życiowego, względnie pominął w swojej ocenie istotne dla rozstrzygnięcia wnioski wynikające z konkretnych dowodów. Pozwany natomiast, dla umotywowania swojego stanowiska, nie przedstawia argumentów podważających poprawność dokonania przez Sąd Okręgowy oceny dowodów w kontekście podstaw ich dokonania (nie przedstawia okoliczności wskazujących na sprzeczność ocen dokonanych przez Sąd I instancji z zasadami logiki lub doświadczenia życiowego, a jedynie zaprzecza wiarygodności poszczególnych dowodów). Tym samym, skoro pozwany nie wskazał w czym upatruje uchybień Sądu w zakresie dokonanej oceny dowodów, jak również na czym polegała wadliwość stanowiska zaprezentowanego w uzasadnieniu, to zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może być uwzględniony.

Pozwany nadto nie ma racji podnosząc, jakoby wierzytelności będące przedmiotem cesji nie zostały wykazane. W ocenie Sądu Apelacyjnego, zarzuty podniesione w tym zakresie stanowią nieudolną próbę przerwania na Sąd obowiązków procesowych spoczywających w rzeczywistości na stronie, jak również dopasowanie przyjętej przez skarżącego strategii procesowej pod rozstrzygnięcie Sądu I instancji.

Rozwijając powyższe należy zauważyć, że wierzytelność nabyta od Przedsiębiorstwa Handlowego (...) S.A. z siedzibą w S. koresponduje z treścią nakazu zapłaty przeciwko pozwanemu wydanego na rzecz wskazanego cedenta. Argument

w sprawie nabycia wierzytelności z tego tytułu w niższej wysokości jest oczywiście bezzasadny (nabycie wierzytelności, o której mowa w zmniejszonym wymiarze powinno zostać raczej ocenione jako okoliczność korzystniej kształtująca sytuację pozwanego). W sprawie nieprzedstawienia sposobu naliczenia odsetek (pozwany nie kwestionuje ich wysokości, a jedynie wskazuje na brak szczegółowych wyliczeń w tym zakresie), nie wykazano kosztów postępowania egzekucyjnego (jednocześnie nie kwestionując, iż postępowanie egzekucyjne było przeprowadzone), a także że wysokość wierzytelności w części obejmującej koszty procesu jest o 6 złotych wyższa niż wynika to z nakazu zapłaty (co w świetle uprzednich twierdzeń o nabyciu wierzytelności w kwocie niższej winno zostać uwzględnione jako niemające wpływu na treść rozstrzygnięcia).

Co do zarzutu niewykazania wierzytelności nabytej od F. S. pozwany zarzucił brak wykazania sposobu naliczenia odsetek (również przy jednoczesnym braku zakwestionowania ich wysokości), niewykazanie kosztów postępowania egzekucyjnego (nie dostrzegając, iż w aktach sprawy znajduje się zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z dnia 11 października 2016 r., w którym wskazano wysokość wszelkich należności), a także brak przedstawienia tytułu wykonawczego wraz z klauzulą wykonalności (co wobec bezsprzecznego faktu prowadzenia postępowania egzekucyjnego winno zostać ocenione jako irracjonalne).

Mając powyższe na uwadze zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. uznano nie tylko za sformułowany w sposób nieodpowiadający wymogom, ale również za bezzasadny z uwagi na nietrafność przedstawionej argumentacji.

Niezasadny okazał się również zarzut nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego z urzędu. Jak podkreśla się konsekwentnie w piśmiennictwie i judykaturze, czynnik oficjalności w działaniu sądu cywilnego został kolejnymi nowelizacjami Kodeksu postępowania cywilnego radykalnie ograniczony, bowiem ustawodawca wyszedł z założenia, że najlepiej służy wyjaśnieniu sprawy i ochronie interesów stron kontradiktoryjność procesu, gwarantująca jednocześnie realizację fundamentalnej zasady prawa cywilnego, jaką jest równość jego podmiotów.

W związku z powyższym przewidziana w art. 232 k.p.c. (zdanie drugie) możliwość przeprowadzenia przez sąd dowodów z urzędu nie obowiązkiem procesowym znoszącym obowiązek stron co do dawania dowodów. Nieskorzystanie z uprawnienia do działania przez sąd z urzędu może być podstawą konstruowania zarzutu procesowego tylko w sytuacji wyjątkowej, w razie widocznej nieporadności strony działającej bez profesjonalnego pełnomocnika, istnienia uzasadnionego podejrzenia o prowadzenie fikcyjnego procesu w celu obejścia prawa, istnienia wątpliwości co do ważności postępowania lub przeciwdziałania niebezpieczeństwu oczywiście nieprawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, podważającego funkcje procesu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2004 r., II CK 212/04, niepubl. oraz z dnia 13 lutego 2004 r., IV CK 24/03, OSNC 2005, Nr 3, poz. 45 i powołane w nim orzeczenia). Żadna z tych nadzwyczajnych sytuacji w sprawie nie wystąpiła. Pozwany był w toku postępowania reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, który nie wnioskował o przeprowadzenie dowodu z wyciągu z rachunków bankowych celem ustalenia, czy powódka posiadała środki na nabycie wierzytelności.

Analogicznie ocenić należy zarzut naruszenia art. 212 § 1 k.p.c. odnoszący się do zaniechania przez Przewodniczącą zadawania pytań pozwanemu co do miejsca zamieszkania w dacie składania przez powódkę oświadczeń o potrąceniu, a także co do podstawy zarzutu sprzeczności dochodzonego roszczenia z zasadami współżycia społecznego. Również ten zarzut dotknięty jest oczywistą bezzasadnością. Pozwany był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, nadto nie była wyłączona możliwość zadawania przez tego pełnomocnika pytań pozwanemu, a i sam pozwany nie był ograniczony w przedstawianiu faktów, których istnienie chciał poprzez ten dowód wykazać. Przytoczenie omawianego zarzutu wskazuje nadto na niezrozumienie funkcji dowodowej przesłuchania stron. Jest to funkcja odmienna od przedstawienia stanowiska procesowego przez stronę, co powód mógł czynić w toku całego procesu.

Ponieważ pozwany w omówionych zarzutach podnosił o braku możliwości przedstawienia faktów wskazujących na jego pobyt w innych adresach, niż stosowane przez powódkę przy składaniu pozwanemu oświadczenia o potrąceniu, należy zauważyć, że zgodnie z art. 61 § 1 k.c. istotna jest możliwość zapoznania się z oświadczeniem woli jego adresata, ta zaś została zapewniona. Adresy na które powódka skierowała korespondencję do pozwanego zostały przez niego wskazane w toku postępowań sądowych, jak i egzekucyjnych. Twierdzenie, że w rzeczywistości zamieszkuje on pod

innym adresem nie mogło samoistnie odnieść skutku w postaci niemożności zapoznania się przez pozwanego z oświadczeniem powódki o potrąceniu.

Nie ma również racji pozwany zarzucając naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. Zarzut taki może być uznany za usprawiedliwiony, gdy kwestionowane uzasadnienie wyroku nie zawiera wszystkich elementów określonych w tym przepisie, a braki w tym zakresie są tak istotne, że zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 272/00; z dnia 19 lutego 2002 r., IV CKN 718/00; z dnia 15 kwietnia 2016 r., I CSK 278/15; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CSK 293/12, OSNC 2012, Nr 12, poz. 148). W ocenie Sądu Apelacyjnego takich mankamentów nie można przypisać uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Co prawda rację ma skarżący, że Sąd Okręgowy nie wskazał wprost materialnoprawnej podstawy swego rozstrzygnięcia (dokładniej - nie odwołał się wprost do treści przepisu art. 840 § 1 k.p.c.), to uchybienie to nie może być ocenione jako mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia. Poczynione przez Sąd I instancji rozważania jednoznacznie wskazują, że materialnoprawną podstawą zaskarżonego rozstrzygnięcia był przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Nie budzi wątpliwości, że dokonanie potrącenia wierzytelności jest zdarzeniem, wskutek którego zobowiązanie powódki wygasło. Zatem sam brak odwołania się bezpośrednio do określonego przepisu, w zaistniałych okolicznościach nie stanowi o istotnych brakach uzasadnienia.

Wreszcie odnosząc się do zarzutów dotyczących sfery materialnoprawnej wskazać należy, że Sąd odwoławczy dostrzega, że w orzecznictwie kwestia możliwości dokonania przelewu wierzytelności dotyczących świadczeń alimentacyjnych istotnie jest przedmiotem rozbieżnych wypowiedzi. Rozważając okoliczności tej konkretnej sprawy, w szczególności uwzględniając fakt zbycia wierzytelności alimentacyjnych już wymagalnych, a więc zaległych, przez pełnoletniego uprawnionego, Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie uznał, że cesja wierzytelności alimentacyjnych – wbrew odmiennemu zapatrywaniu apelacji – była dopuszczalna.

Wprawdzie Sąd Najwyższy w cytowanej przez skarżącego uchwale z dnia 24 lutego 2011r., III CZP 134/10, stwierdził, że wierzytelność o zapłatę wymagalnych świadczeń alimentacyjnych nie może być przedmiotem przelewu, uzasadniając swoje stanowisko szczególnym charakterem uprawnień alimentacyjnych, wynikających ze szczególnych więzi osobistych między uprawnionym a zobowiązanym, jednak wskazać należy na istnienie w literaturze poglądu zawężającego zasadę nieprzenoszalności praw alimentacyjnych poprzez dopuszczenie możliwości zbycia innej osobie rat, których nie można wyegzekwować w celu uzyskania środków utrzymania lub zaciągnięcia pożyczki z przeznaczeniem na te środki i przelania na pożyczkodawcę zasądzonych zaległych świadczeń alimentacyjnych ze skutkiem zwolnienia się z długu. Stanowisko, przedstawione w powołanym orzeczeniu, że zakaz przelewu wierzytelności wynika stąd, iż cel powstania takich wierzytelności może być osiągnięty wyłącznie wtedy, gdy świadczenie zostanie spełnione konkretnej osobie, o tyle nie odnosi się to do wierzytelności nabytej przez powódkę od syna stron, skoro syn ten jest dorosły i samodzielny, a więc odpada konieczność zaspokojenia zaległymi alimentami jego potrzeb życiowych.

Spojrzenie na aktualną pozycję życiową i majątkową uprawnionego skłania do przyjęcia, że w stosunku do niego ustala szczególna rola zaległych wierzytelności alimentacyjnych. W takiej sytuacji niedopuszczalność zbycia tych wierzytelności stawałaby uprawnionego w gorszej sytuacji, niż innych wierzycieli, którzy mogą poprzez przelew wierzytelności uzyskać wygodniejszy sposób zaspokojenia swojego uprawnienia. Słusznie zwrócił na to uwagę Sąd Okręgowy.

Podsumowując, nie można zakazu zbywania wymagalnych rat alimentacyjnych opierać wyłącznie na wykładni pojęcia charakteru wierzytelności, lecz należy go interpretować – w zakresie warunków stosowania - uwzględniając sytuację życiową i ekonomiczną uprawnionego. Nie można też pomijać, że z powodu zaległości alimentacyjnych w szczególności w okresie od stycznia 2014 r. do grudnia 2015 r. pozwany doprowadził do zadłużenia w kwocie 3000 zł. Na skutek notorycznej niealimentacji ze strony pozwanego powódka była zmuszona w większym zakresie łożyć na utrzymanie syna M. C.. Nie można w takich okolicznościach stawiać pozwanego w uprzywilejowanej pozycji, bowiem to on swoim zachowaniem doprowadził do powstania znacznych zaległości.

Z wszystkich powyższych względów należało oddalić apelację na podstawie art. 385 k.p.c., jako bezzasadną. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. W niniejszej sprawie pozwany przegrał postępowanie apelacyjne w całości, a zatem na mocy art. 98 § 1 k.p.c. ma obowiązek zwrotu powódce kosztów procesu, na które złożyły się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 4050 zł. Podstawą do ustalenia wynagrodzenia pełnomocnika reprezentującego powódkę był § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Halina Zarzeczna Leon Miroszewski Krzysztof Górski